

radikale **B**

Virkeligheden kalder til grøn kamp mod
inflation og afhængighed af russisk gas

Radikale klar med krisepakke til danskerne

Danmark befinder sig midt i en økonomisk krig.

Putin bruger vores afhængighed af russisk gas til en økonomisk krigsførelse, hvor stigende energipriser skal føre til omfattende inflation i EU, økonomisk recession med stigende social armod, polarisering og populisme til følge.

Konsekvenserne er til at føle på: Danskerne oplever i øjeblikket den største krise i årtier. Galoperende gas,- og elregninger underminerer husholdningernes økonomi. Og krisen vil kun blive værre, når vinteren kommer, og vi alle får brug for at skrue op for varmen.

Hundredetusindevis af danskere havde ellers sat deres lid til fjernvarmenettet, men de fleste står til at vente i årevis, fordi der umiddelbart mangler planlægning, arbejdskraft og materialer. I mellemtiden er danskerne fastlåst i en dyr og sort afhængighed af fossile brændsler, der både gavner Putin og truer klimaet.

Situationen er uholdbar. I en økonomisk krig bør vi være klar til at tage ekstraordinære skridt, fordi det er vores sikkerhed, frihed og fremtid, der er på spil.

Radikale Venstre fremlægger derfor en akut krisepakke, der skal afbøde krisen for hundredtusindvis af borgere på både kort, lang og mellemlang sigt. Pakken leverer en udstrakt hånd til alle dem, der her og nu er fastlåst i dyr gasafhængighed, og vil samtidig levere den arbejdskraft og de investeringer i vores energisystem, der er nødvendige for, at vi hurtigst muligt kan lægge krisen bag os og basere vores samfund på sikker, grøn og billig energi. Ved at satse på en forceret grøn omstilling som svaret på vores sikkerhedspolitiske udfordringer, får vi samtidig givet en hel nødvendig håndsækning til klimaet.

Vi opfordrer derfor regeringen og partierne bag det nationale kompromis til øjeblikkeligt at iværksætte en omfattende krisepakke med minimum nedenstående 6 elementer.

Radikale Venstre vil:

1. Lave krisepakke for energibesparelser i kommune, regioner og stat samt hos borgere og virksomheder
2. Øge hastigheden for udrulning af fjernvarme på kort og længere sigt.
3. Reducere varmeregningerne her og nu med varmepumper hvor fjernvarmen ikke når ud, eller tager lang tid at etablere.
4. Give statsgaranterede lån til større permanente varmepumper uden for byerne, hvor fjernvarmen ikke er en løsning.
5. Give bedre betingelser for især solceller i kommunerne, så vi hurtigt får mere grøn strøm til fjernvarme og varmepumper
6. Skaffe mere arbejdskraft til installation af både fjernvarme og varmepumper

1. Kriseplan for energibesparelser i stat, regioner og kommuner

Danmark står i en historisk kulmination af kriser. Klimakrisen raser med tørke, storme og oversvømmelser rundt om i verden. Krig i Ukraine, hvor vores afhængighed af naturgas er ét af Putins vigtigste økonomiske våben, der truer vores forsyningssikkerhed og skaber skyhøje energipriser og inflationen. Kriserne har én ting til fælles: vejen ud går gennem uafhængighed af fossile brændsler.

Her og nu kræver det, at vi nedbringer vores energiforbrug med det samme. Inden vi bliver ramt af vinterens kulde og mørke.

Og det kræver, at både stat, regioner, kommuner - ligesom den enkelte virksomhed og borger - sparer på energien, hvor det er muligt.

Det skal betyde:

- Et stop for al unødvendig brug af energi i kommuner, regioner og staten, herunder om krav til gadebelysning, og at temperaturen sænkes i alle kommunale, regionale og statslige bygninger, hvor der ikke er tale om kritiske funktioner som fx hospitaler. Ambitionen bør være, at vi midlertidigt får reduceret energiforbruget med mindst 15 procent.
- Midlertidigt stop for brug af strøm i den private sektor til ikke essentielle formål, fx varmelamper, butiksvinduer, kontorer efter lukketid mv.
- Etablering af et partnerskab mellem det offentlige og erhvervsorganisationerne om at udforme kampagner, information og rådgivning af virksomheder i forhold til hurtige energibesparelser og muligheder for at fremme fleksibelt elforbrug.
- Omfattende offentlige kampagner målrettet borgere om energibesparelser og fordele ved at flytte elforbrug fra timer hvor den er knap til timer hvor der er rigeligt, billig og grøn strøm.

2. Mere fart på udrulning af fjernvarme nu – og på sigt

Det er muligt at øge hastigheden for udrulning af fjernvarme her og nu – og på sigt. Og det vil være direkte uansvarligt ikke at gøre det.

Her og nu har fjernvarmepuljen vist sig at være et effektivt middel mod afhængigheden af russisk gas. Den har været så effektiv, at puljen på 265 mio. kr. for hele 2022 allerede i august blev tømt for resten af året.

Dansk Fjernvarme vurderer, at omkring 20.000 potentielle fjernvarmekunder må afvises alene i 2022, hvis ikke puljen fyldes op igen. Læg dertil, at det allerede nu står klart, at puljen på 185 mio. kr. i 2023 også er alt for lille.

Radikale Venstre foreslår derfor, at der her og nu tilføjes 270 mio. kr. til fjernvarmepuljen for resten af 2022. Derudover foreslår Radikale Venstre, at der tilføjes yderligere 200 mio. kr. til fjernvarmepuljen i 2023, så vi ikke står i samme situation igen om et år. Det vil betyde:

- Sikkerhed for at fjernvarmepuljen ikke løber tør tilskud til hurtigere udrulning af fjernvarmenettet på yderligere 470 mio. kr. i 2022 og 2023.
- 35.000 flere husstande kan kobles op på fjernvarmenettet inden vinteren 2023-24 som direkte følge af den øgede fjernvarmepulje
- Et fald på omkring 10 procent af gasforbruget til opvarmning.

Men der er stadig et langt større potentiale for fjernvarme, som ikke realiseres hurtigt, fordi vi især mangler materialer og arbejdskraft.

Ligesom vi under Coronakrisen nedsatte et akut beredskab, der skulle forøge vores adgang til vacciner og personer til at udføre tests, ønsker Radikale Venstre med samme alvor at afsøge mulighederne for akut at skaffe mere materiel til fjernvarme og varmepumper samt skaffe den kvalificerede arbejdskraft som er nødvendig for den grønne omstilling, jf. punkt 6. Vores ambition er at få yderligere 50.000 huse på fjernvarme inden vinteren næste vinter indtræder.

3. Midlertidige varmepumper skal reducere forbruget af gas

Selv med denne indsats vil der være tusindvis af danske husstande, der først om mange år vil kunne få etableret fjernvarmen.

Radikale Venstre ønsker at give disse husholdninger med gas, olie og biomasse en udstrakt hånd her og nu til at købe en mindre varmepumpe som supplerende varmekilde.

Det kan betyde:

- En årlig besparelse på omkring 5.000 kr. for den enkelte husstand.
- En reduktion på 30 procent af den enkelte husstands olie- eller gasforbrug.
- En reduktion på ca. 7 procent af de samlede danske gasforbrug til opvarmning.

Det skal ske ved at inkludere sådanne varmepumper i den lukrative elvarmeafgift, der reducerer den almindelige elafgift fra 75 øre/kWh til blot 0,8 øre/kWh – altså en rabat på 99% af afgifterne.

Som reglerne er i dag, kan boligejere kun opnå den billige elvarmeafgift, hvis boligen alene opvarmes med el, f.eks. fra en varmepumpe. Hvis boligen derimod har gas, olie eller træpiller som primær varmekilde, men ønsker at supplere med en varmepumpe, så skal der betales den høje elafgift på omkring 75 øre/kWh.

Det er de såkaldte "luft/luft varmepumper", der kan benyttes, og de koster omkring 15.000 kr. Radikale Venstre vurderer, at tiltaget vil være relevant for omkring 160.000 danske husholdninger, og at omkring 50 procent heraf vil gøre brug af muligheden.

4. Statsgaranti skal sikre grønne lån til varmepumper i hele Danmark, hvor fjernvarme ikke er mulig

Rundt om i Danmarks landdistrikter står der i dag mange olie- og biomassefyr. Oliefyret er gammelt og når det skulle skiftes, faldt valget ofte på det prisvenlige træpillefyr. Det har længe leveret billig varme til de af vores boliger, som ligger udenfor den kollektive forsyning. Udenfor naturgas- eller fjernvarmenettet.

For boliger i områder uden kollektiv forsyning, var træpillefyret det fornuftige valg. Men nu stiger priserne også dramatisk på biomasse her og uden udsigt til billig og grøn fjernvarme, står boligejerne overfor endnu en stor investering. En investering som falder ovenpå snart to vintre med højere varmeregninger end ventet. Det tærer på en allerede tom budgetkonto hos rigtig mange danskere uden for de store byer.

Den grønne omstilling skal ud i alle dele af Danmark – ikke blot i byerne, hvor fjernvarme vil sikre omstillingen.

Radikale Venstre foreslår derfor, at der skal sikres adgang til billige grønne lån til installation af varmepumper i boliger, hvor boligens værdi alene ikke er tilstrækkelig til at bære den store investering som en varmepumpe er. Det skal være med til at udfase olie, gas og træpiller i hele Danmark. Samtidig kan det øge værdien af den enkelte bolig, hvad der er tiltrængt i flere yderområder.

Der skal hurtigt udarbejdes en model for statsgaranterede grønne boliglån.

Ordringen kan evt. tage udgangspunkt i den netop vedtagne lovgivning som sikrer mulighed for at optage lån med statsgaranti hvor ejendommens lave værdi ikke tillader finansiering med realkredit.

Det vil betyde, at boliger med relativ lav ejendomsværdi, typisk uden for kollektiv forsyning, hvor fjernvarme aldrig bliver relevant, får en særlig adgang til billige og langvarige grønne lån, der giver mulighed for udrulning af varmepumper, som permanent udfaser olie, gas og træpiller.

De statsgaranterede lån skal kunne kombineres med tilskud fra allerede etablerede tilskudspuljer med henblik på målet af øge kreditværdigheden og muliggøre grønne lån.

5. Bedre vilkår for solceller på industriens og de offentlige tage

Store dele af Danmark er dækket med beton, mursten og tage. Hvorfor ikke udnytte de arealer til at producere en langt større del af vores strøm selv?

I dag er der en lang række regler og bureaukrati som hindrer virksomheder, kommuner, regioner og staten selv i at investere i solceller på tagene.

Anlæggene er i dag kommet op i skala og kan dække store industritage. Men det kommer ikke uden besvær. Det er allerede besluttet, at der skal laves en solcellestrategi. Men det går for langsomt, den nuværende situation taget i betragtning.

Radikale Venstre foreslår at der laves et hurtigt arbejdende ekspertudvalg som identificerer barrierer og foreslår løsninger til fremme af udbredelsen af solceller på tage. Konkret skal der sigtes mod:

- At en virksomhed kan dele elektricitet fra et solcelleanlæg mellem virksomhedens bygninger i et sammenhængende område.
- Reel mulighed for at etablere energifællesskaber og dele strøm på tværs af virksomheder i fællesskabet
- Adgang for udviklere til at leje tagarealer til etablering af solcelleanlæg bl.a. ved ændring af tinglysningsloven
- Kommuner og regioner får muligheder for at dele strøm fra et solcelleanlæg blandt nærliggende kommunale bygninger. Herunder se på kravet om selskabsmæssig udskillelse af solcelleanlæg. Det skal sikre at kommunerne og regioner ligestilles med øvrig virksomheder i afregning af egenproduktion af strøm.

6. Mere arbejdskraft til udrulning af fjernvarme, varmepumper og grøn energi

Både den forcerede udbygning af fjernvarme og installation af varmepumper vil kræve en arbejdskraft, der ikke umiddelbart er til stede. Vi står i en akut situation, hvor grønne hoveder og hænder er blevet en mangelvare. Hvor vi

etablerer veje, broer og gasledninger, som skader klimaet, mens vi burde udrulle langt mere fjernvarme, installere langt flere varmepumper, forstærke elnettet og fylde Danmarks tage med solceller.

En analyse fra Concito viser at efterspørgslen på arbejdskraft som følge af den grønne omstilling vil stige til mere end 50.000 ufaglærte, elektrikere, VVS'ere, smede, ingeniører mv. mod 2030. Det er en stigning på 20.000 flere jobs end i dag – størstedelen faglærte og ufaglærte.

Samtidigt med at behovet for arbejdskraft stiger, falder antallet af faglærte. Frem mod 2030 falder antallet af faglærte i arbejdsstyrken med 90.000 personer¹. Det er ikke holdbart og bremser den grønne omstilling ved at vi ikke har nok arbejdskraft til at udrulle fjernvarme og varmepumper.

Radikale Venstre foreslår tre tiltag, der her og nu bør afsøges for at skaffe den nødvendige arbejdskraft til de foreslåede tiltag over de næste 16 måneder:

- 1) Udskydelse af offentlige infrastrukturprojekter, hvor en udskydelse ikke giver større skade, fx vedligehold af veje og anlæg i 2023. Dertil udskydelse eller annullering af projekter, der i den nye situation ikke længere giver mening, særligt gasledningen til Lolland-Falster, som både optager op mod 200 årsværk, som kunne bruges på at udrulle fjernvarme, og samtidig øger vores afhængighed og forbrug af gas i en tid, hvor vi har brug for netop det modsatte.
- 2) Styrkelse af VEU-området, så ufaglærte og faglærte her og nu kan få adgang til en grøn opkvalificering. Regeringen og arbejdsmarkedets parter bør først og fremmest permanentgøre VEU-kordinatorerne, som er en vigtig del af opkvalificeringsindsatsen. Samtidig foreslår vi, at fjerne deltagerbetalingen på udvalgte kurser og forløb i en periode på to år. Derudover foreslår vi at give ledige ufaglærte og faglærte en ret til erhvervsrettet uddannelse inden for udvalgte grønne arbejdsområder. Vi vil bl.a. fjerne karenperioden på 5 uger så ufaglærte og faglærte kan komme i gang med den grønne opkvalificering med det samme.
- 3) Offensiv annoncering efter midlertidig udenlandsk arbejdskraft på de relevante områder.

På den længere bane skal vi sikre, at flere i fremtiden vælger den grønne vej til. Derfor skal der laves korte, målrettede grønne uddannelsesforløb, som kan imødekomme efterspørgslen på grøn arbejdskraft, give unge mennesker smag på at sætte strøm i den grønne omstilling og opkvalificere ufaglærte gennem adgang til grøn opkvalificering og bedre merit for AMU-kurser på erhvervsuddannelserne. Konkret vil det betyde:

- Mere optimal fordeling af arbejdskraften, som understøtter den grønne omstilling
- En styrket VEU-indsats og videreførelse af VEU-kordinatoren med en samlet investering på 200 mio. kr. årligt i 2022-24
- Tilstrækkeligt arbejdskraft så udrulningen af fjernvarme og varmepumper ikke bliver forsinket.

¹ [AE-Rådet: "Danmark mangler 99.000 faglærte i 2030"](#)

- Øget udbud af grøn arbejdskraft som understøtter efterspørgslen i 2030 på op mod 50.000 årsværk som den grønne omstilling kræver.

Finansiering

Alle de her foreslåede investeringer vil koste finansiering, både i form af øgede anlægsinvesteringer og tabte afgifter. Ligesom under Coronakrisen er det ikke muligt at udarbejde et præcist skøn over de samlede udgifter, da de vil afhænge af den konkrete udformning af de forskellige indsatser, efterspørgslen efter dem, og hvad der praktisk vil være muligt at gennemføre, efter en samlet kriseplan er lagt.

På kort sigt i 2022 og 2023 foreslår Radikale Venstre at finansiere indsatserne ved udskydelse af andre anlægsprojekter, ved at anvende midler fra den afsatte krisepulje i finansloven for 2023 og ved at erstatte den nuværende grænsekontrol med en teknologisk løsning, som foreslået af stadig flere. På sigt foreslås tab af afgifter finansieret over den grønne fond.

Det kan med rette anføres, at der i den nuværende situation ikke er behov for en ekspansiv finanspolitik, og derfor vil især en yderligere prioritering af den samlede anlægsramme være nødvendig.

Omvendt vil alle de her foreslåede tiltag reducere selve årsagen til den nuværende inflation: De stigende energipriser. Og de vil føre til en grøn omstilling, som vi alligevel har planlagt at gennemføre af hensyn til klimaet og vores sikkerhed.